

Кобиліна Ю.М.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У статті розглянуто питання сутності та завдань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, та визначено ключову роль у прийнятті обґрунтованих рішень та ефективному функціонуванні державних структур. З'ясовано сутність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, що полягає в систематичному зборі, обробці, аналізі та поширенні інформації для реалізації управлінських процесів. Визначено, що забезпечення доступу до актуальних даних та підтримка управлінського процесу в цілому – основні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, що включають в себе створення баз даних, розробку інформаційних систем та забезпечення їх безперервної актуалізації, розробку аналітичних звітів, моделювання сценаріїв розвитку подій, а також підготовку прогнозів для прийняття стратегічних рішень. З'ясовано, що аналіз та інтерпретація цих даних допомагають управлінням розуміти ситуацію, виявляти тенденції та прогнозувати можливі наслідки рішень. Доведено, що у сучасному світі, де швидкість прийняття рішень та їх ефективність мають вирішальне значення, інформаційно-аналітичне забезпечення стає ключовим інструментом для успішного управління державними структурами. Обґрунтовано ефективність запровадження єдиної системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах постійного і рівноправного діалогу влади і громадськості. Здійснено спробу узагальнити підходи до класифікації видів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади. Розкрито перспективні напрями розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в системі публічного управління загалом.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, публічне управління, управлінські рішення, органи публічної влади.

Постановка проблеми. У сучасному публічному управлінні визначення сутності та завдань інформаційно-аналітичного забезпечення з огляду на безпосередній зв'язок з розвитком інноваційних технологій та участь нашої держави у глобальних процесах діджиталізації, у тому числі формування єдиного інформаційного простору, набуває особливої уваги. Саме використання сучасних технологій та методів аналізу даних дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень та забезпечити стабільний розвиток суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності і завдань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади стали об'єктом дослідження фахівців та практиків з публічного управління, економіки, права, політології, соціології. Дослідженням проблемних питань формування цілісної системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади займалися провідні вітчизняні фахівці, зокрема: Ганцюк Т.Д., Григораш С.М., Дегтяр О.А., Карпенко І.Й., Пугач А.О.

та інші. Окремі аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів публічної влади розглянуто у працях Рейтеровича І.В., Степанова В.В., Телешуна С.О., Титаренка О.Р., Чалої Н.П. Проте, станом на сьогодні залишається ряд актуальних питань щодо підвищення якості та ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади та трансформації публічного управління загалом, що зумовило вибір теми даної статті.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності та основних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, в умовах зростання їх ролі в публічному управлінні та ефективному функціонуванні сучасних публічних структур.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабне вторгнення та запровадження воєнного стану в нашій державі призвели до руйнування усталених механізмів публічного управління та діяльності органів публічної влади на місцях,

зниження економічних показників та переорієнтації надходжень бюджетних коштів, загострення соціально-демографічних проблем, посилення бідності, інфляції, а також зниження інвестиційної активності бізнесу. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади можлива тільки за умови наявності відповідної нормативно-правової бази, спрямованої на регулювання, захист та розвиток вітчизняного інформаційного простору та аналітичної діяльності. Проведений аналіз вітчизняної правової політики в інформаційній сфері, свідчить про відсутність системності та далекоглядності, що призводить до вирішення тактичних, а не стратегічно-орієнтованих завдань, направлених на вирішення актуальних питань належного захисту інформації в інформаційних системах та мережах передачі інформації. Регулювання нормативно-правової бази інформаційно-аналітичного забезпечення дозволить унормувати не тільки єдиний понятійно-категоріальний апарат в системі публічного управління, а й сформувану уніфіковану систему інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади.

Усвідомлення ролі механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення ґрунтується на розумінні організаційно-методологічних підходів щодо формування єдиного інформаційного простору публічного управління і передбачає процесний, діяльнісний та методологічний аспекти у зборі, обробці, аналізі, оцінці та представленні цільової інформації про суспільні відносини, з метою задоволення інформаційних потреб суб'єктів прийняття державно-управлінських рішень. Застосування механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення дозволяє ефективно управляти ресурсами, планувати діяльність, оперативно проводити моніторинг результатів діяльності публічних структур, здійснювати аналіз та прогнозувати успіхи і недоліки управлінської праці. У цьому контексті, важливо використовувати інноваційні технології збору та аналізу даних, до яких слід віднести штучний інтелект, машинне навчання та аналітику даних. Одним з ключових аспектів інформаційно-аналітичного забезпечення має бути захист безпеки даних та конфіденційності [3].

Інформаційно-аналітичне забезпечення як системне поняття знаходить своє відображення на інформаційному (відносно самостійна діяльність фахівців, зайнятих пошуком, відбором, обробкою, накопиченням, узагальненням, збереженням інформаційних ресурсів) та аналітичному (вироб-

ництво фахівцями на підставі отриманих інформаційних ресурсів нового інформаційного продукту) рівнях [11]. Інформаційно-аналітичне забезпечення публічного управління слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечують необхідну якість управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій і спрямовані на підвищення ефективності управління суспільно-політичними процесами в суспільстві [10].

Цільове призначення інформаційно-аналітичного забезпечення полягає у реалізації державотворчих засад публічного управління на шляху до безпосередньої взаємодії органів публічної влади та громадськості, спрямованої на забезпечення національної безпеки та конкурентоздатності України на світовій арені. Складність і багатовекторність такої взаємодії вимагає застосування у процесі прийняття державно-управлінських рішень інформаційноємких та адаптивних аналітичних систем, шляхом перетворення зібраної інформації у форму, придатну для сприйняття, яка дозволяє оцінити управлінцю стан об'єкту діяльності, розробляти, приймати і організовувати виконання певних рішень.

Специфіка функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади базується на принципах структурованості, системності, інтеграційної обробки, методичної єдності, якості, гнучкості, своєчасності, оперативності тощо. Так у Законі України «Про інформацію» визначені основні принципи інформаційних відносин, до яких належать: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [9]. А в Законі України «Про доступ до публічної інформації» акцентовано увагу на принципах: прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак [8]. Поєднання принципів проблем-

ної орієнтації та програмно цільової установки як відносно тематики інформаційного забезпечення, так і відносно вибірковості підготовки інформації, дозволить регулювати не тільки систему публічного управління загалом, а й структурувати розподіл функціональних обов'язків в органах публічної влади залежно від рівня доступу до конфіденційної інформації та в межах наданої їм компетенції. Загалом принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади можна розділити на загальні (притаманні усій системі публічного управління), галузеві (визначають порядок роботи з інформацією та засади аналітичної роботи) та спеціальні (обумовлюють порядок організації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади).

У своїй діяльності органи публічної влади орієнтовані на використання сучасних методів шифрування та захисту даних, з метою захисту від несанкціонованого доступу та витоку інформації, що дозволяє підвищити ефективність управління ресурсами й оптимізувати процеси взаємодії з громадськістю [2]. Інформаційно-аналітичне забезпечення в органах публічної влади направлене на реалізацію основних функцій управлінської діяльності:

- інтеграційну (комплекс завдань щодо формування внутрішніх і зовнішніх зв'язків в органах публічної влади);
- комунікативну (обмін інформацією і підтримка баз даних як з обмеженим, так і з публічним доступом);
- інструментальну (розробка методів та інструментарію з пошуку, реєстрації, обробки, аналізу, узагальнення первинної інформації);
- пізнавальну (відображення об'єктивної реальності дескриптивно);
- організаційно-технологічну (система засобів, що визначають порядок і чіткі правила практичних дій з досягнення конкретного результату у вдосконаленні організації, процесу або соціальних стосунків, рішенні різного роду проблем, таких як підвищення продуктивності праці, вдосконалення організації управління, цілеспрямований вплив на громадську думку через засоби масової комунікації) [10].

За своїм призначенням, зазначені функції умовно можна розподілити на дві групи: внутрішні (інформаційно-аналітичний супровід прийняття управлінських рішень) і зовнішні (інформаційно-аналітичне забезпечення взаємодії органів публічної влади із суспільством). До внутрішньої групи

слід віднести: забезпечення внутрішніх комунікацій органу управління, організація доступу до зовнішніх та внутрішніх інформаційно-аналітичних продуктів; забезпечення необхідного рівня якості прийнятих рішень за рахунок: збору, аналітичної обробки та надання органу управління в різних режимах фактографічної інформації про поточну, бажану та прогнозовану ситуацію в об'єкті управління та в зовнішньому середовищі; «збирання та надання органу управління в різних режимах документів науково-методичного, аналітичного, юридичного характеру та доступу до спеціально організованих фондів вхідних, внутрішніх та вихідних документів; забезпечення необхідного рівня якості прийнятих рішень ній за рахунок поглиблення процедур аналізу та прогнозування ситуацій у об'єкт управління, а також за рахунок оцінки наслідків прийнятих рішень, прогнозування їх розвитку у вигляді: «підготовки змістовної частини управлінських рішень та їх документального оформлення; аналізу обґрунтованості та юридичної правомірності прийнятих рішень; проведення погоджувальних процедур і процесів групового прийняття рішень» [12]. До зовнішньої групи функцій, що забезпечують взаємодію органів державної влади з громадськістю, слід віднести ряд специфічних соціальних функцій: демократизації державного управління; сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства; організації соціальної взаємодії органів виконавчої влади та громадянського суспільства; встановлення соціальної згоди у суспільстві; формування соціально-ідеологічних установок громадянського суспільства.

У практичній діяльності виконання цих функцій покладено на відповідні інформаційні служби як структурні підрозділи в системі публічного управління: прес-служби; служби (управління) інформації та громадських зв'язків; інформаційні та інформаційно-аналітичні управління (відділи); апарати консультантів (експертів, помічників); управління (відділи) інформатизації і комп'ютеризації (частково). На реалізацію та ефективність їхньої діяльності впливає ряд факторів: глобалізація управлінських процесів; інформатизація; демократизація та розвиток громадянського суспільства; прогрес в сфері управління і технологій інформаційної діяльності тощо. Інформаційні служби повинні мати відповідні комунікаційні можливості, організаційно-штатну структуру, а також систему захисту від маніпулятивних впливів та інших загроз інформаційної (інформаційно-психологічної) безпеки [6, с. 10].

Дієвість системи публічного управління можлива за умови налагодження постійного та рівноправного діалогу органів влади та суспільства, стимулюванні залучення громадян у процес управління, узгодженні діяльності влади з громадськими інтересами. Основна мета інформаційно-аналітичного забезпечення знаходить своє відображення у діях, направлених на підвищення ефективності управлінської діяльності, оптимізації роботи публічних структур та підвищення якості надання державних послуг громадянам. Тому при досягненні поставленої мети слід враховувати, що інформаційно-аналітична діяльність органів державної влади носить двоєдиний характер, включає не тільки вплив органів влади на інститути громадянського суспільства, а й громадськості на владу. Серед основних завдань слід виокремити:

- інформаційно-аналітичну підтримку діяльності органів публічної влади;
- моніторинг балансу бюджетних витрат на різні напрямки розвитку;
- збір, узгодження, структурування, зберігання, верифікацію і подання поточних та ретроспективних даних щодо показників соціально економічного розвитку;
- формування та ведення бази планових і фактичних індикаторів розвитку;
- забезпечення інформаційної взаємодії усіх векторів публічної влади [4].

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів, які включають в себе збір та обробку даних; аналіз та оцінку; впровадження інноваційних технологій; забезпечення кібербезпеки та захисту даних [10]. Загалом інформаційно-аналітичне забезпечення відіграє важливу роль у побудові ефективної та компетентної системи публічного управління, допомагаючи уникнути помилок у прийнятті належних рішень на основі обґрунтованих даних, і може використовуватися на різних рівнях управління, від стратегічного до оперативного. Шляхом аналізу даних та використання аналітичних інструментів, органи публічної влади можуть підвищити якість прийнятих рішень та підвищити рівень задоволення громадян з наданих послуг. Серед основних видів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади виділяють:

1. Системи обробки інформації: використання комп'ютерних програм та баз даних для збирання, зберігання, обробки та аналізу інформації.

2. Моніторинг та аналіз даних: збір, аналіз та оцінка даних з різних джерел для прийняття рішень у державному управлінні.

3. Системи прогнозування: аналіз поточних даних та трендів для прогнозування майбутніх подій та розробки стратегій та політик.

4. Інформаційні портали та бази даних: створення та підтримка онлайн-платформ для доступу до інформації та обміну нею між державними службами.

5. Аналітичні звіти та документи: підготовка та розповсюдження аналітичних доповідей та звітів про стан різних секторів економіки, суспільства або території.

6. Геоінформаційні системи (ГІС): використання просторових даних та картографічних інструментів для аналізу та візуалізації інформації, пов'язаної з географією.

7. Бізнес-інтелект та аналітика: застосування технологій та методик для аналізу великих обсягів даних та виявлення прихованих закономірностей та трендів.

8. Системи управління проектами: використання інформації та аналітики для планування, організації та контролю державних проєктів та програм.

9. Інтернет-сервіси та електронні ресурси: створення та підтримка онлайн-платформ для взаємодії між державними службами, громадянами та бізнесом.

10. Аналітичні служби: створення спеціалізованих підрозділів чи відділів, що займаються аналізом даних та наданням інформації для підтримки прийняття рішень у державному управлінні [1].

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади здійснюється на підставі аналізу управлінських дій та дозволяє: визначити пріоритетні напрями управлінських рішень, створювати оптимальні умови ефективного функціонування державних структур, покращувати основні економічні показники, залучати зовнішні інвестиції, підтримувати інноваційні проєкти та програми розвитку, планувати збільшення податкових надходжень, здійснювати ефективне управління та контроль грошових потоків, розвиток інфраструктури та ефективне управління соціальними системами, а також забезпечувати безпеку, охорону здоров'я, освіту, ЖКГ тощо [7].

Перспективними напрямками розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади є: впровадження сучасних технологій інформаційної аналітики для збору, обробки та аналізу даних, що дозволить швидше і ефективніше приймати управлінські рішення на основі об'єктивних даних; розвиток систем автоматизованого збору та обробки інформації, що спрощує процес збору та аналізу даних і дозволяє зосередитися на їх інтерпретації та використанні для вирішення конкретних завдань; професійна підготовка фахівців у галузі інформаційно-аналітичного забезпечення, які будуть володіти необхідними знаннями та навичками для роботи з великими обсягами даних; створення спеціалізованих даних центрів, які будуть відповідати за збір, аналіз та поширення інформації у владних органах; впровадження систем звітності та моніторингу, які дозволять вчасно виявляти проблеми та управляти ними, базуючись на об'єктивних даних; забезпечення відкритості та доступності

публічних даних для громадськості, що сприятиме прозорості та довірі до діяльності владних органів тощо.

Висновки. Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади виступає ключовим чинником функціонування сучасних урядових структур і допомагає забезпечити ефективне управління та досягнення стратегічних цілей органів публічної влади. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади повинна бути орієнтована на відповідність викликам сучасності щодо створення єдиної інформаційної бази публічного управління; організації ефективного руху інформаційних потоків; інформаційного забезпечення діяльності структурних підрозділів і об'єктів публічного управління; автоматизації технологічних і бізнес-процесів публічного управління; обробки й аналізу зовнішньої інформації; забезпечення необхідного рівня безпеки і захисту інформаційних ресурсів публічного управління.

Список літератури:

1. Ганцюк Т. Д. Концептуальні основи модернізації механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих органів публічної влади / Т. Д. Ганцюк. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Державне управління. 2018. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpsdu_2018_4_3.
2. Григораш С. М. Інформаційно-аналітична діяльність: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 154 с.
3. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
4. Дегтяр О. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип. 3. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2013_3_7
5. Котковський В. Р. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади// Теорія та практика державного управління. Вип. 4 (51). Харків. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_21_59214887.pdf
6. Линьов К.О. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби: навчальний посібник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 42 с.
7. Малий І. Й., Цедік М. Г. Інституційний вимір цифровізації державного управління в Україні // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>
8. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
9. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
10. Пугач А. О. Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні / А. О. Пугач. // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_8_6
11. Степанов В. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи державного управління [Електронний ресурс] / В. Ю. Степанов. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_1_14
12. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності в публічному управлінні: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2009. 168 с.
13. Цифрова трансформація публічного управління: кол. моногр. / О. В. Карпенко, І. Й. Малий, Г. В. Муравицька та ін. Київ : НАДУ, 2020. 256 с.

Kobylyna Yu.M. THE ESSENCE AND TASK OF INFORMATION AND ANALYTICAL ENSURING THE ACTIVITIES OF PUBLIC GOVERNMENT BODIES

The article examines the essence and tasks of information and analytical support for the activities of public authorities, and defines the key role in making informed decisions and the effective functioning of state structures. The essence of information and analytical support for the activities of public authorities is clarified, which consists in the systematic collection, processing, analysis and dissemination of information for the implementation of management processes. It was determined that providing access to current data and supporting the management process as a whole are the main tasks of information and analytical support for the activities of public authorities, which include the creation of databases, development of information systems and ensuring their continuous updating, development of analytical reports, modeling of development scenarios events, as well as preparation of forecasts for making strategic decisions. It has been found that the analysis and interpretation of these data help managers understand the situation, identify trends and predict the possible consequences of decisions. It has been proven that in the modern world, where the speed of decision-making and their effectiveness are of decisive importance, information and analytical support becomes a key tool for the successful management of state structures. The effectiveness of the introduction of a single system of information and analytical support for the activities of public authorities in the conditions of constant and equal dialogue between the authorities and the public is substantiated. An attempt was made to generalize approaches to the classification of types of information and analytical support for the activities of public authorities. Prospective directions for the development of information and analytical support for the activities of public authorities in the public administration system in general have been revealed.

Key words: *information and analytical support, public management, management decisions, public authorities.*